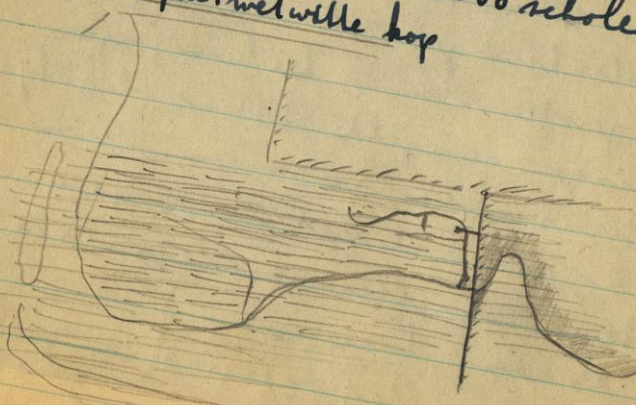

zwarte zeeeenden
6 grote zeeeenden
2 geoorde futen, 10 futen
2 dwergsterms, de kleine jagers
30 blauwe reigers, de zilvereiger
30 à 40 lepelaars
400 à 500 wilde eenden
3 zwarte ruiters
15 groentoters
2 forruiters
2 witgatjes
10 overlopers
13 driekentjes
weinig bontjes
20 zilverspluw.
wulpen } 400
regenwulpe }
rosse grut 50
1000 scholeksters

De Duinen; Lopuit met wille kop

x Bontbekjes
strand,
alleen opschuim
meegedekt

Vogelwaarnemingen op De Beer door Kees van Leeuwen in 1951

Vogelwaarnemingen op De Beer door Kees van Leeuwen in 1951
Mededelingenreeks Natuurmonument De Beer 7
Maart 2012
Ed Buijsman © Tinsentiep, Houten

De *Mededelingenreeks Natuurmonument De Beer* beoogt informatie over het voormalige natuurmonument De Beer toegankelijk te maken.
De uitgaven zijn ook beschikbaar via de website overnatuurmonumentdebeer.inzichten.nl.

Afbeelding voorpagina
Deel uit het dagboek
van Kees van Leeuwen

Correspondentieadres
Bovencamp 57
3992 RX Houten
030 6373498
natuurmonumentdebeer@inzichten.nl

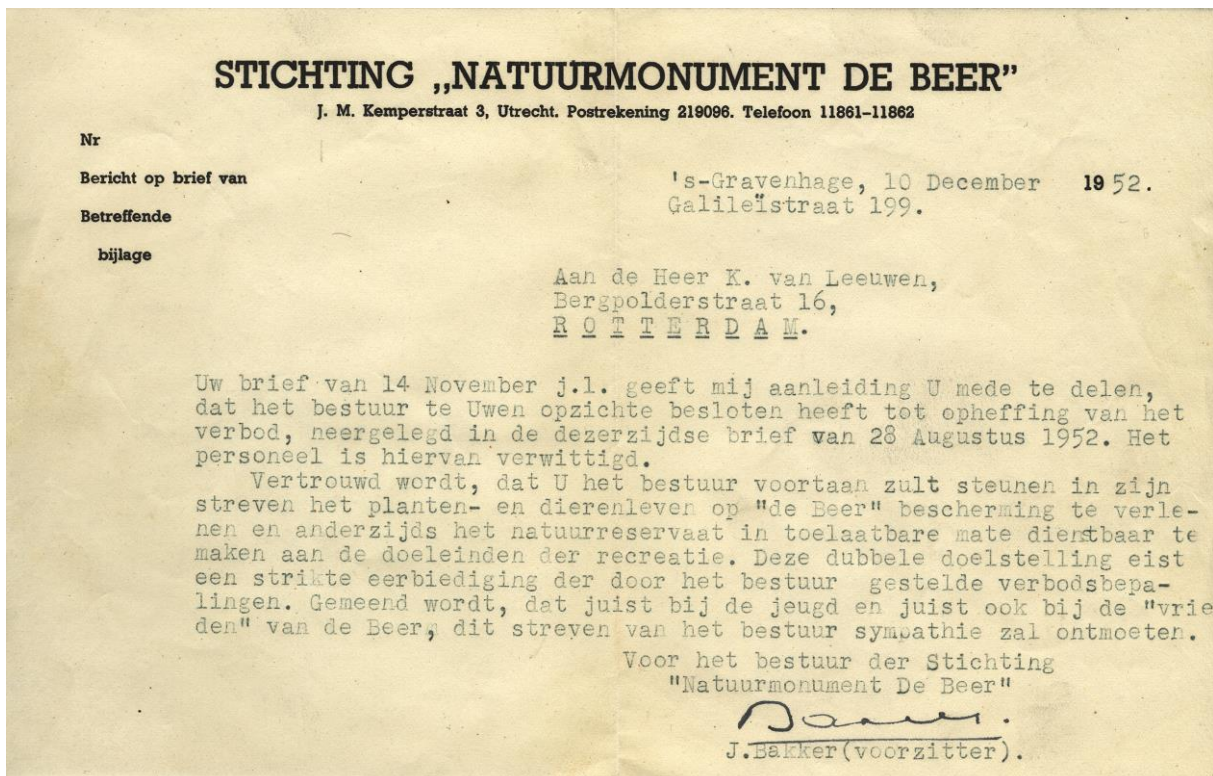
Deze uitgave of delen eruit mogen vrijelijk worden verspreid en vermenigvuldigd op voorwaarde dat te allen tijde duidelijk is welke de herkomst van de informatie is.

Toelichting

Kees van Leeuwen was één van de vele Rotterdamse NJN'ers voor wie De Beer een waar vogeldorado was. Vanaf 1948 bezocht hij vele malen per jaar De Beer. Kees was bovendien in het bezit van een zogeheten wetenschappelijke vergunning. Dit stelde Kees in staat in het begin van de jaren vijftig veelvuldig De Beer te bezoeken. Kees deed op De Beer onder andere vogel-inventarisaties en rapporteerde daarover aan het bestuur van de Stichting Natuurmonument De Beer. Een wetenschappelijke vergunning was geldig voor een jaar, maar niettemin – ook met een vergunning - was niet alles op De Beer toegankelijk. Wetenschap of niet.

Maar Kees dacht daar soms anders over. Eén zo'n keer was op 3 augustus 1952. Hij werd door opzichter Korfmaker in een verboden deel van het terrein betrapt. De 'overtreding artikel 461' kwam Kees duur te staan. Hij kreeg eind augustus een brief die was ondertekend door de voorzitter van Stichting Natuurmonument De Beer, J. Bakker. De straf: de toegang tot terreinen van De Beer wordt Kees (voor altijd) ontzegd en de naam van Kees van Leeuwen wordt geschrapt uit de lijst van "vrienden". De vriendenbijdrage van 5 gulden zal aan Kees worden terugbetaald.

Kees liet het er echter niet bij zitten. Hij schreef een brief aan de rentmeester De Voogd. In deze brief benadrukte Kees zijn liefde en zijn verdiensten voor De Beer én zijn verdriet over de opgelegde straf. Uiteindelijk liet men genade voor recht gelden. Bij brief van 10 december werd de straf ingetrokken. Bakker schreef: 'Vertrouwd wordt, dat U het bestuur voortaan zult steunen in zijn streven de planten- en dierenleven op "de Beer" bescherming te verlenen en anderzijds het natuureservaat in toelaatbare mate dienstbaar te maken aan de doeleinden der recreatie.' Ja, u leest het goed: recreatie.

Vogelwaarnemingen op De Beer door Kees van Leeuwen in 1951

Met de 'dijk' bedoelt Kees de Chinese Muur.

De 'dam' verwijst naar de dam in de Brielse Maas.

3 januari

2 brilduikers, 90 middelste zagers (zaten in een grote troep bij Zuidpunt), 200 nonnetjes →N, verplaatsten zich al duikend zeer snel, 1 ♀ toppereend, 1 kuifeend (op zee), 200 pijlstaarten (zaten bij open water op strand tussen ijsschotsen), 400 bonte strl., 1 zilverpl., 3 bontbekken, 1 tureluur, 8 scholeksters, 35 drieteentjes, 100 wilde eenden, 150 smienten, 10 talingen, 15 futen, 1 roodkeelduiker, 10 strandleeuwerikken, ± 200 sneeuwgorzen, meerkoeten, 1 slechtvalk, 2 smellekens, 1 blauwe kiek, bruine kieken, 1 bergeend,. Langs het hele strand lag een lange en brede strook ijsschotsen.

21 januari

30 futen, 5 roodkeelduikers, 30 nonnetjes, 2 ♀ brilduikers, 3 zwarte zeeëenden, 40 middelste jagers ♀: ♂ = ± 2½: 1, 5 brilduikers, 2 ♀ grote jagers, 15 pijlstaarten, 30 bergeenden, 100 goudplevieren, 3 bonte strandlopers, 2 bruine kieken, 1 slechtvalk, troep strandleeuwerikken op akker, ± 300 wilde eenden, 2 wintertalingen.

28 januari

Achter dijk

60 futen, 15 roodkeelduikers, 15 nonnetjes (2 ♀), 15 grote zagers (1♀, 14♂), 40 middelste zagers (20♀, 20♂), 3 zwarte zeeëenden (2♀, 1♂). Zij zaten vlak langs de kant waar het ± 50 cm diep is te duiken. 20 smienten, 200 wilde eenden, 20 bergeenden (waren al aan 't baltsen. Je hoorde ook geregeld hun voorjaarsgeluiden). Porcelainhoentje in smal kreekje, 15 strandleeuwerikken, sneeuwgorzen gehoord, slechtvalk met prooi, 2 bruine kieken. Voor de dijk was geen eend te bekennen. Roodkeelduikers riepen voortdurend k(a)rrr en ook angstige kreten. Eenmaal hoorde ik van een rondcirkelende duiker een langgerekte "hieuuw". Sommige zaten op de kant. Geregeld kwamen nieuwe duikers van af de zee kant in het afgedamde gedeelte neerstrijken.

28 maart

Groene strand + pier

7 smienten, 2 pijlstaarten, veel bergeenden, wilde eenden, grutto's, veel bontbekjes, veel steenlopers, leeuwerikken, 1 stookolie drieteenmeeuw, stookolie zeekoet (prachtkd.), 1♂ midd. zager, 3 eidereenden, 1 fuut.

Binnen

2 slobbers, 1 doddertje, bruine kiek, grutto's, 12 watersnippen, 2 tapuiten, 2 zingende heggemussen. Paartje koolmezen bij commandopost.

22 april

Duinen

Veel fitissen, nachtegalen, roodstaartje, 1 rietzanger, 3 grasmussen, veel sprinkhaanrietzangers, 1 groenpoot, kieviten, grutto's, tureluurs, 4 smienten, 4 zomertalingen, 2 slobbers, veel wilde eeuwen (alleen mannetjes), veel bergeenden, eksternest, 3 kiekendieven, 1 roodborst, tapuit, 2 boompiepers, veel zwaluwen, 1 doddertje, 2 bonte kraaien, koekoek.

Bij Buitenplas

1 zwarte stern, kemphanen, visdieven, grote sterns.

Brielse Maas

Aalscholvers, 20 futen, 1♂ midd. zager, 6 strandplevieren, 1 grote stern, visdieven, 2 dwergsterns, 1 bruine kiek, 1♂ grauwe kiek, enkele kluten.

Voor dijk. 5 wintertalingen, 1 grutto, strandpluv., 3 zwarte ruiters, 20 kluten.

1 juli

Achter dijk

4 kleine strandlopers, 350 tureluurs, kemphanen, 250 wilde eenden overvliegend naar buiten, 3 bonte strlopers, 1 drieteentje, ± 10 groenpoten, 1 witgatje, bosruiter, 4 bruine kiekken, 1 grauwe kiek, klutennest met 2 e, overall jonge kluutjes, 3 jonge scholeksters, jonge pleviertjes, bergeenden met jongen, 3 futen, 1 zwarte zeeëend.

Waterweg. 1♂ middelste zager.

15 juli

5 witgatjes, 1 bosruiter, 40 tureluurs, 4 kemphanen (1 geheel wit mannetje, alleen vleugels bruin), 1 steenloper, 70 wulpen, 100 bergeenden (± 30 jongen), 5 smienten, 2 pijlstaarten, 15 wintertalingen, 25 zomertalingen, 10 slobben, 1 dodaars, jonge meerkoeten, 2 lachsterns, roodborsttapuit, jonge visdieven (1 nest met 3 e), jonge grote sterns (ook nesten), dwergsterns.

23 augustus

Duinen

4 witgatjes 4 bruine kiekken.

Zuidsliek

50 wintertalingen, 50 bergeenden, 1500 wilde eenden, 20 regenwulpen, 200 wulpen, 1 krombek, 40 bontjes, 400 bontbekjes, 2 oeverlopers, 25 groenpoten, bosruiter gehoord, 100 tuten, zw. Ruiter, 15 rosse grutto's, kleine pluv. Gehoord, 80 kluten/veel jongen, 36 reigers, 60 lepelaars, 40 drieteentjes, 40 zilverplevieren, 10 knoeten, bonte pietten, 2 kleine jagers (ad, licht) stootten op kiek, 2 futen.

24 augustus

Waterweg

1 stookolie zeekoet (zuidelijke), 3 kleine mantels, 400 grote sterns, 65 zwarte zeeëenden (10 ♀), 3 paapjes, kneuen, 2 grasmussen, 3 groenpoten, 70 oeverlopers, 38 zwarte sterns, 7 kluten, 20 steltlopers, 1♂ eidereend.

Groene strand

8 morinellen.

Hek voor dam

Kleine zilverreiger, 50 à 60 lepelaars, 5 zwarte ruiters, 90 groenpoten, 75 blauwe reigers.

25 augustus

Zuiderpier

1 paarse strloper.

Achter dam

150 wintertalingen, 35 slobben, 100 kluten, 3 grauwe franjepoten (winterkl.), 60 bontbekken, 1 oeverloper, 50 bergeenden, 50 bonte strlopers, 2 futen.

Voor dam. 50 blauwe reigers, 70 zilverpluv., 1 zwarte ruiter, 20 lachsterns, 15 groenpoten, 2 kleine jagers (ad, l), 40 regenwulpen, 57 lepelaars, ± 200 wulpen, zilverreiger, 10 bergeenden, 10 knoeten, 60 rosse grutto's. Lachsterns kwamen van achter dam en gingen op slik slapen.

Zilverreiger niet schuw, zit vaak tussen de slijkgraspollen en in kreek, zeer bedrijvig.

26 augustus

Zuidslak (voor dam, 's morgens)

17 bontbekken, 5 bonte strandlopers, 10 wulpen, 40 rosse grutten, 61 lepelaars, 10 grote zeeëenden ♂, 70 blauwe reigers, 5 geoorde futen, zilverreiger, 8 lachsterns, 30 bergeenden, 5 futen, 20 slobben, 1 kleine jager (ad, l), 30 wintertalingen, 1500 eenden, 15 zwarte zeeëenden (2♀), 3 zwarte ruiters, weinig tuten, 30 groenpoten, 35 zilverplevieren, 5 knoeten, 25 steenlopers, geen dwergsterns, 10 zwarte sterns → Z, 60 à 70 drieteentjes, 100 kluten, 3 gierzwaluwen.

Achter duin

2 grauwe franjepoten, 2 zwarte ruiters, 100 kluten, 1 boomvalk stootte op bontbekjes e.d., 75 wintertal., 40 bergeenden, 10 kleine mantel, 1 groenpoot.

3 september

Duinen achter stort

1 grauwe vliegenvanger, 1 paapje, 1 roodborsttapuit (prachtkleed), veel kneuen en fitissen of tijftjaffen, 3 gele kwikken, wat gekraagde roodstaarten.

Achter dijk ('s middags). 2 grauwe franjepoten, 2 ad. dwergmeeuwen (winterkleed), 1 lachstern, 2 dwergsterns, 1 grote stern, 2 boomvalken, 8 zwarte sterns, 4 zwarte ruiters, 1 groenpoot, 12 tureluurs, 5 oeverlopers, 2 kemphanen, 4 wulpen, 4 kleine strl., 1 klst. strl., 1 regenwulp, 20 bergeenden, 140 kluten, 25 bontbekken.

Voor dam ('s avonds ± 7u.30)

2×3 smienten (2♂ 1♀ of juv), enkele 100en wilde eenden, weinig talingen (±30), 10 slobben, geen pijlstaarten, 400 {wulp, regenwulp}, niet bepaald weinig wulpen, 25 blauwe reigers, 80 rosse grutten, weinig bontjes, 25 groenpoten, 20 knoeten, 2 zwarte ruiters, 25 steenlopers, 8 tuten, 1 drieteentje, ±10 oeverlopers, 20 bontbekjes, 30 zilverplevieren, 750 scholeksters, 40 lepelaars, 1 ad lichte kleine jager, 10 lachsterns (slapers), 300 grote sterns, 2 dwergsterns, 40 bergeenden.

Groene strand. 11 morinellen.

4 september

Achter dijk ('s morgens)

2 grauwe franjepoten, 3 dwergmeeuwen (2 ad + 1 juv. 1^e j). De dwergmeeuwjes zochten op zelfde plek en op zelfde manier voedsel als zwarte sterns, de laatste waren alleen wat behendiger met het oppikken van voedsel (waarschijnlijk vliegjes), 5 bergeenden, 25 wintertal., 9 pijlstaarten (gingen naderhand naar zee), 13 oeverlopers, 3 steenlopers, 11 watersnippen (trek), 1 lachstern, 10 zwarte sterns, 4 lichte ad kleine jagers (doorgaans voor dam). Zij maakten gebruik van de gelegenheid dat de grote sterns hun jongen nog voerden. Gingen geregeld zitten vlak bij de jonge

sterns om zodra er een stern aankwam er soms wel met zijn drieën achteraan te gaan. Sterns riepen als ze vis hadden kieèrie. Viel op dat de jagers een schommelende vlucht hadden.

Voor dam

30 zwarte zeeëenden, 6 grote zeeëenden, 2 geoorde futen, 10 futen, 2 dwergsterns, kleine jagers, 0 blauwe reigers, de zilverreiger, 30 à 40 lepelaars, 400 à 500 wilde eenden, 3 zwarte ruiters 13 drieteentjes, 15 groenpoters, weinig bontjes, 2 bosruiters, 20 zilverplev., 2 witgatjes, 10 oeverlopers, 400 {wulpen, regenwulpen}, 50 rosse grut, 1000 scholeksters.

Bij duinen

Tapuit met witte kop.

Houdt de gedachte aan De Beer levend!

*De vernietiging van het natuurmonument
De Beer was misschien wel het grootste
milieuschandaal uit de twintigste eeuw.*